

דרוש לחנוכה

מאבד"ק לובלין רבי דובערוש אשכנזי זצ"ל

בעל נודע בשערים

ששרגא בטיהרא לא מהני, כן הנסים ללא תועלת לנו שהתורה אור לנו.

ולכן באמת גדול כבוד הבית השני, שאף שנמצאו ג"כ אח"כ צדוקים וביתוסים, בכל זאת לא העיזו לכפור בתורה שבכתב. לכן הקשו בגמ' והא איכא חנוכה, כלומר ולא יזהו אמונה היה מוכרח הנס חנוכה לישראל מאחר שכבר היה להם אור תורה.

ותירצו ניתן לכתוב קא אמרינן, והן הן הדברים שאמרנו, כי האותות והנסים שמלפנים היו נכתבים בכתבי קודש מפני שבאו להורות על אמתות התורה שבכתב, אבל אחר זמן אסתר נקבעה בלבם אמונת התורה שבכתב כיתד תקועה במקום נאמן בל תמוט.

אמנם לעומת זה נתחדשו בעוה"ר הצדוקים וביתוסים שכפרו בתורה שבע"פ, והיה ההכרח שיפליא ד' פלאותיו באופן שיורו על אמתת התורה שבע"פ, וכי החכמים בעלי התורה אמת וכל דבריהם וגזירותיהם לרצון לפני ד' המה.

על זה הורה הנס שהי' בשמן שלא היה אלא כדי להדליק יום אחד והדליקו ממנו שמונה ימים. וכל עצמו של נס לא הי' צריך אלא מפני שטמאו כל השמנים עד שלא נותר אלא פך זה בחותמו של כהן גדול. והנה רק חכמים גזרו עליהם שיהיו כזבים לכל דבריהם, ועל זה בא האות והמופת שכל גזירות חכמים הוא מפי ד' וכי התורה שבכתב ושבע"פ שניהם מרועה אחד נתנו.

ולכן לא נכתב נס חנוכה בכתבי הקודש רק הוא מקובל לנו מאבותינו הקדושים, שכל עצמו של אותו נס לא בא רק להורות על אמתת הקבלה אשר מורשה היא לנו איש מפי איש עד מרע"ה מסיני. זה שאמרנו חז"ל נתנה לכתוב קא אמרינן, כלומר שאסתר היתה סוף כל הנסים שנתנו לכתוב מפני שבאו להורות על התורה שבכתב.

יומא ב' א' אמר רב אסי למה נמשלה אסתר לשחר לומר לך מה שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הנסים, והא איכא חנוכה, נתנה לכתוב קא אמינא כו'.

בהשקפה העוברת, נפלא הדמיון הזה בעינינו, כי איכה דמתה אסתר לשחר שהוא סוף כל הלילה ואחריו הולך ואור בצאת השמש בגבורתה והיא סוף כל הנסים, ואחריה חשך כסה ארץ ואותותינו לא ראינו, ומעתה מי זאת הנשקפה כמו שחר.

אמנם באמת כל הנסים ושדוד המערכות שהפליא הקב"ה בעולמו, כלם לא היו רק לפשט את עקמומיות הדעות המשובשות באמונתו ב"ה, למען דעת כי יש אלהים שופטים בארץ, לטעת בלב עמו אמונת ההשגחה ותורה מן השמים. לכן כל זמן שהיו בישראל תועים באמונה היה ההכרח לנסים ונפלאות, אבל בימי אסתר שאז נאמר קימו וקבלו קיימו מה שקבלו, כמחז"ל הדר קבלוה בימי אחשוורוש, לא היו צריכים עוד לנסים ונפלאות לקיים האמונה בלבם מאחרי כי תורת ד' בלבם.

והנה שבושי הדעות באמונה המליצו רז"ל בשם לילה, כי כן ההולך בלילה קרוב לרדת שחת, כמו הכסיל הולך בחשך הדעת קרוב ליפול לבאר צרה נכריה, אבל האמונה בדעות התורה האלהיית האמיתית, המליצוה כשחר שהולך הלך ואור עד נכון היום, כן אורח צדיקים כאור נוגה.

ולכן בימי אסתר שקבלו התורה באמת, נאמר ליהודים היתה אורה ודרשו חז"ל זו תורה, וא"כ יפה המשלוח חז"ל לשחר לומר לך מה שחר סוף כל הלילה כן אסתר סוף כל הנסים, כי הנסים כלם לא היו צריכין רק כל זמן שלא הי' להם אור התורה, כמו שלא יצטרך נר לרגליו רק ההולך בלילה וכמו